

УНІВЕРСІТЭТ

Пераможца V Нацыянальнага конкурсу друкаваных СМІ "Залатая літара" ў намінацыі "Найлепшая шматтыражная газета" 5 кастрычніка 2009 года, № 15-16 (2008-2009)

АКТУАЛЬНА

Калыска ўніверсітэцкай навукі

Маладым навукоўцам альма-матэр будуць створаны самыя спрыяльныя ўмовы, паабяцаў рэктар акадэмік Сяргей Абламейка падчас сустрэчы з імі 23 верасня ў Ліцэі БДУ. Гэта сустрэча абумоўлена новай палітыкай нашага кіраўніцтва па падтрымцы інтарэсу моладзі да навукі, распачатай стварэннем агульнаўніверсітэцкага Савета маладых вучоных.

Старшыня Савета маладых вучоных Ганна Каралёва

Неабходнасць захадаў па падтрымцы маладой навукі Сяргей Уладзіміравіч вытлумачыў у дакладзе пра стан навукі ў БДУ, у якім рэктар адзначыў дзве негатыўныя тэндэнцыі: скарачэнне колькасці беларускіх аспірантаў (прытым колькасць замежных аспірантаў універсітэта расце), а таксама павышэнне сярэдняга ўзросту навукоўцаў і кіруючых кадраў. У нашай ВДУ працуюць 27 дактароў навук узростам да 50 гадоў і ўсяго 4 дактары навук маладзейшыя за 40 гадоў. Па словах рэктара, гэтыя негатывы трэба пераадолець любымі спосабамі.

Сродкаў для падтрымання тых юнакоў і дзяўчат, якія займаюцца

развіццём айчынай навукі, у БДУ прадугледжана нямаля. Матэрыяльнае забеспячэнне ўключае некалькі складнікаў: высокую стыпендыю аспірантаў, разавую грашовую выплату за своечасовую абарону кандыдацкай дысертацыі (каля 20 базавых велічынь), працаўладкаванне выпускнікоў аспірантуры, якое гарантуе стабільны заробак у першыя гады па выпуску, сістэма грантаў БДУ на навуковыя даследаванні, прэміі імя А.Н. Сеўчанкі і У.І. Пічэты для маладых навукоўцаў, вылучэнне самых таленавітых на атрыманне прэзідэнцкай стыпендыі (штогод яе заслугоўваюць 5-7 вучоных БДУ), даплаты за навуковыя ступені... Асабліваю цікаўнасць у прысутнай моладзі выклікала забеспячэнне прафесарска-выкладчыцкага складу жыллём: зараз у Малінаўцы праектуецца будаўніцтва дома на 112 кватэр для ПВС БДУ – іх па 1,6 млн рублёў за кв. м займаюць тыя, хто патрапіў у чаргу на паляпшэнне жыллёвых умоў да 2005 г., а тыя, хто з'явіўся ў гэтых спісах пазней, мусяць прыкаць закладання новай будаўнічай пляцоўкі.

Знітаваны з матэрыяльнымі інтарэсамі навукоўцаў будзе рост іх міжнароднага аўтарытэту: неўзабаве ён будзе ацэньвацца праз публікацыі ў часопісах з высокім індэксам цытавання. Рэктар падкрэсліў, што нельга спыняцца на "дамарослых" даследаваннях, вынікі якіх публікуюцца адно ў "местачковых" навуковых выданнях, і заахвочваў будучых дактароў навук пацвярджаць ісцінасць і фундаменталь-

Прэзідыум: рэктар БДУ акадэмік Сяргей Абламейка (за трыбунай), прарэктар па навуковай рабоце акадэмік Алег Івашкевіч і першы прарэктар прафесар Міхаіл Жураўкоў

насць праведзеных даследаванняў грунтоўнымі публікацыямі і браць удзел у міжнародных навуковых праграмах, у 76 з якіх заняты БДУ, каб падняць прэстыж альма-матэр у сусветных рэйтынгах. Для гэтай жа мэты ва ўніверсітэце створана адмысловая працоўная група.

Начальнік НДЧ – Гуні Таццяна Дзік

Запрашаў рэктар маладых навукоўцаў і да стварэння новых кафедраў і напрамкаў, нагадваючы, што "ў трыццаць гадоў ужо можна ўзначаліць кафедру".

Яшчэ адным пытаннем, якое выклікала гарачую дыскусію, стала ўкараненне навуковых дасягненняў у прамысловасць і атрыманне з гэтага прыбытку. Хаця БДУ і цяжка канкуруваць у сувязях з прамысловасцю з такімі профільнымі ВНУ, як БДУР, медыцынскі ўніверсітэт, політэхнічная акадэмія, тым не менш, тут нам ёсць чым пахваліцца, даводзіў прарэктар па навуковай рабоце Алег Івашкевіч падчас дакладу пра працоўку БДУ. Пералічыўшы асноўныя навукова-даследчыя лабараторыі (іх ва ўніверсітэце 41), інстытуты і цэнтры (7), прарэктар па

навуцы прэзентаваў розную прадукцыю, вытворчасць якой вядзецца па распрацоўках БДУ, – гэта больш за тысячу найменняў. Сярод іх сучасныя святлафоры, якія ўсталёўваюцца па ўсёй краіне і пастаўляюцца за мяжу; сістэма ранняга выяўлення надзвычайных становішчаў; цэплаізаляцыйныя матэрыялы і сарбенты, а таксама аўтаматычнае абсталяванне для іх вытворчасці; апаратура для МКС; лекавыя сродкі, у тым ліку і прэпарат цыпластэн, які праявіў высокую эфектыўнасць пры лячэнні ракавых пухлін галаўнога мозгу; дызельнае біяпаліва з хімічна перапрацаванага рапсавага алею і шмат іншых, унікальных і важных для ўсяго свету вынаходстваў.

Функцыяванне новай структуры, Савета маладых вучоных, апісала яго старшыня, Ганна Каралёва, якая абяцала падтрымку маладым спецыялістам, запрашала выказаць пажаданні і дзеяльцы складанасцямі, каб разам шукаць рашэнні. Пакуль што савет налічвае каля 10 чалавек, але арганізацыя з'яўляецца адкрытай, а значыць, кожны можа дапамагчы ёй сваім унёскам. Неўзабаве на сайце БДУ з'явіцца спасылка, па якой можна будзе даведацца пра дзейнасць гэтай арганізацыі, звярнуцца са сваёй праблемай ці прапанаваць.

Імідж маладога навукоўца, гнуткага генератара ідэй, умацоўваў у сваёй прамове дырэктар інфапункта Савета Еўропы ў Беларусі Ігар Горскі, а малады паспяхова вучоны і загадчык кафедры Вадзім Матуліс распавядаў пра свой шлях у навуку. Галоўным фактарам поспеху ён, дарэчы, назваў ранні старт – навукай трэба пачынаць займацца яшчэ на першым курсе, калі хапае творчага імпульсу ды энтузіязму.

Менавіта таму БДУ будзе і далей надаваць шмат увагі маладым парасткам.

Маргарыта АЛЯШКЕВІЧ
Фота Генадзя КРАСКОЎСКАГА

Чытайце ў нумары:

"ЗА МНОЙ СТАІЦЬ МОЦНЫ КАЛЕКТЫЎ"

Інтэрв'ю з прарэктарам па навуковай рабоце акадэмікам Алегам ІВАШКЕВІЧАМ

Стар. 2

ПАПАРАЦЬ-КВЕТКА ЗАЦВІТАЕ ДЛЯ ЦЯБЕ Ў БДУ

Пытанні традыцыйнай віктарыны для студэнтаў

Стар. 3-4

ГЕАФАКУ – 75!

Падборка матэрыялаў з нагоды юбілею геаграфічнага факультэта

Стар. 5-6

ВІНШУЕМ!

Дыплом "Ганаровы прафесар БДУ" ўручаны 28 верасня акадэміку РАН Вячаславу СЦЁПІНУ.

Гэтым званнем выбітны вучоны ўшанаваны за заслугі ў развіцці гуманітарных ведаў, філасофіі і метадалогіі навукі, за вялікі ўнёсак у стасункі паміж Беларуссю і Расіяй, а таксама ў сувязі з 75-годдзем.

Імя Вячаслава Сямёнавіча Сцёпіна добра вядомае ў свеце. Пасля заканчэння БДУ ў 1956 г. ён доўгі час па спяхова выкладаў у нашай ВДУ, дзе загадваў кафедрай філасофіі, якая ў гэты перыяд прызнавалася адной з найлепшых у СССР. З 1987 г. доктар філасофскіх навук, прафесар В.С. Сцёпін узначаліў Інстытут прыродазнаўства і тэхнікі АН СССР, у 1988-2006 гг. ён дырэктар Інстытута філасофіі РАН, заг. кафедры ў МДУ. З 2006 г. Вячаслаў Сямёнавіч – навуковы кіраўнік Інстытута філасофіі, а з 2009 г. – акадэмік-сакратар аддзялення грамадскіх навук РАН.

В.С. Сцёпін – прэзідэнт Расійскага філасофскага таварыства, ганаровы прафесар МДУ імя Ламаносава і Кітайскай акадэміі грамадскіх навук, ганаровы доктар Універсітэта г. Карлсруэ (ФРГ), дзейны член Нацыянальных акадэміяў навук Беларусі і Украіны, Міжнароднага інстытута (акадэміі) філасофіі (Парыж).

Ён аўтар больш як 400 навуковых прац, у тым ліку 19 манаграфій, лаўрэат Дзяржаўнай прэміі РФ (2003) за распрацоўку навуковай канцэпцыі і стварэнне "Новай філасофскай энцыклапедыі" (у 4-х тамах).

Удзельнікі сустрэчы за словам у кішэнь не лезлі

Алег ІВАШКЕВІЧ: “ЗА МНОЙ СТАЇЦЬ МОЦНЫ КАЛЕКТЫЎ”

Нядаўна прарэктар па навуковай рабоце нашага ўніверсітэта акадэмік Алег ІВАШКЕВІЧ быў узнагароджаны медалём Францыска Скарыны за вытворчыя дасягненні, прафесійнае майстэрства, заслугі ў галіне навукі і адукацыі. Мы пагутарылі з вядомым вучоным і арганізатарам, які адсвяткаваў сёлета 55-годдзе, пра яго жыццёвыя каштоўнасці, навуковыя поспехі і бачанне перспектыв.

Алег Анатольевіч, у апошні час Вы ўдастоіліся шматлікіх узнававанняў і прызнанняў: прызначаны прарэктарам БДУ, які адказвае за навуковую сферу, абраны акадэмікам НАН Беларусі, зараз – лаўрэат дзяржаўнай узнагароды, як Вы самі ацэньваеце цяперашні этап жыцця?

Сёлета сапраўды адбылося шмат розных падзей. І, можа, яшчэ паспеем нешта зрабіць. Але найважнейшае для мяне тое, што я стаў дзедам. Унучцы ўжо 4 месяцы. А ўсё іншае, у прынцыпе, мая праца. Я абсалютна спакойна стаўлюся да ўсіх гэтых рэчаў: і да абрання, і да ўзнагароджання. Галоўнае – праца і вынік. Калі ёсць вынік, астатняе дадасца. Безумоўна, усімі гэтымі дасягненнямі я абавязаны калектыву, які за мной стаіць. Я доўгі час (12 гадоў – *заўв. Рэд.*) узначалваў НДІ фізіка-хімічных праблем, які тры гады запар станавіўся пераможцам рэспубліканскага конкурсу сярод арганізацый навукі і навуковага абслугоўвання. Мы з калегамі здолелі зрабіць шэраг буйных укараненняў, рэалізаваць цікавыя ідэі. Да таго ж, наша сумесная праца працягваецца. На ўніверсітэцкім узроўні плануем выкарыстаць назапашаны досвед. Я ўсё жыццё прапрацаваў у ВУН і добра ведаю не толькі тое, што рабілася ў нас у інстытуце, але і ў іншых падраздзяленнях. Уяўляю, якія пытанні трэба вырашаць у першую чаргу, і вельмі рады, што сустракаю разуменне, падтрымку ў рэктара, і з іншымі прарэктарамі мы знаходзім агульную мову.

Вы вядомы вучоны ў галіне фізічнай хіміі і прыкладной квантавай хіміі. Ці быў Ваш першапачатковы навуковы інтарэс выбарам усвядомленым, і як ён эвалюцыянаваў?

Я пачаў займацца навукай студэнтам 1 курса пад кіраўніцтвам Анатолія Іванавіча Лесніковіча. Першая мая праца была апублікаваная ў 1976 г. і абяцала вельмі шмат. Дадзены кірунак развіваецца дагэтуль. Гаворка пра даследаванне ўласцівасцяў азотазмяшчальных энергаёмістых гетэрацыклічных злучэнняў і распрацоўцы на іх аснове рэцэптур, кампазіцый для розных энергетычных прылад. Пасля распаду СССР мы былі вымушаны пераарыентаваць навуковыя кірункі і на аснове згаданых аб'ектаў сталі распрацоўваць, у прыватнасці, лекавыя сродкі. Дарчы, у апошні час атрыманы добрыя вынікі. А паварот да квантава-хімічных даследаванняў, тэарэтычнага мадэлявання розных сістэм і працэсаў быў ініцыяваны акадэмікам Вадзімам Васільевічам Свірыдавым. У той складаны час былі пэўныя праблемы з рэактывамі і навуковым абсталяваннем, а падобныя даследаванні дазвалялі вырашаць шматлікія задачы.

Зараз гэты кірунак досыць сур'ёзна развіты, і мае вучні выклада-

юць прыкладную квантавую хімію на факультэце. Вельмі актуальныя зараз даследаванні нанасістэм і распрацоўка нанатэхналогій. Мы займаемся, у прыватнасці, квантава-хімічным мадэляваннем структуры і вывучэннем квантавых уласцівасцяў кластараў розных металаў. Гэта досыць складаныя для эксперыментальных даследаванняў сістэмы. Да прыкладу, мадэляванне адсорбцыі вокісу азоту на кластарах пераходных металаў дазваляе, як мы спадзяёмся, распрацаваць у будучыні каталізатары для раскладання такіх сістэм на азот і кісларод, г.зн. на экалагічна бяспечныя кампаненты. Вокіс азоту – гэта адзін з асноўных забруджвальнікаў паветра, які выкідаецца пры згаранні паліва ў рухавіках. Вось такія задачы можна вырашаць, выкарыстоўваючы толькі тэарэтычныя метады. І, вядома, мы займаемся квантава-хімічным мадэляваннем азолаў, тэтразолаў, комплексаў на іх аснове, якія ўяўляюць цікавасць як супрацьпупхлінныя рэпараты для лячэння анкалагічных захворванняў.

Я кірую ДНТП “Лекавыя сродкі”, у рамках якой нашым НДІ і яшчэ шэрагам акадэмічных інстытутаў і прадпрыемстваў канцэрна “Белбіяфарм” ствараецца вытворчасць лекавых сродкаў рознага прызначэння: кардыятропных, супрацьпупхлінных, супрацьзапаленчых і інш.

Найбольш вядомым Вашым ноу-хау, якое атрымала дзяржаўную падтрымку, стала тэхналогія вытворчасці біяпаліва на аснове рапсавага алею. Як ажыццяўляецца гэты праект?

Насамрэч тэхналогія вытворчасці дызельнага біяпаліва даволі простая на погляд хіміка. Складана было арганізаваць вытворчасць у маштабах краіны. Мы займаліся гэтым некалькі гадоў, прычым пры дзейснай падтрымцы першага віцэ-прэм'ера Уладзіміра Ільча Сямашкі. Закраналіся інтарэсы некалькіх міністэрстваў і ведамстваў рэспублікі. Гэта вытворца сыравіны – Мінсельгасхарч; спажывец алею, які ўтвараецца пры перапрацоўцы масланасення, – Белдзяржхарчпрам; Мінпрам, які праводзіў выпрабаванні рухавікоў на новых відах паліва, а таксама Дзяржстандарт. Той жа канцэрн “Белнафтахім” – вытворца матарнага паліва – не быў асабліва зацікаўлены. Але ў выніку знайшлі кампраміс. Была распрацаваная Дзяржаўная праграма (зацверджаная Саветам Міністраў у 2007 г.), і зараз п'янамерна нарошчваецца аб'ём вытворчасці. У Гродне летась было выпушчана сумесевага біяпаліва больш чым на 140 млрд руб. Сёлета арганізаваная вытворчасць на прадпрыемстве “Магілёўхімвалакно”. Яго магутнасці дазваляюць выпускаць да 500 тыс. тон сумесевага паліва ў год. Мяркуюцца, што ў нас да канца 2010 г. усё дызельнае паліва будзе сумесевым. У тым ліку і для легка-

вых аўтамабіляў. Наш стандарт цалкам адпавядае еўрапейскім параметрам. Створаны шэраг нарматыўных дакументаў, акрэдытаваная лабараторыя для ацэнкі якасці, распрацаваны ўсе неабходныя метадыкі... Зараз мы займаемся распрацоўкай паліўнай дабаўкі для бензінавага рухавіка пад назвай біябутанол. Раней у свеце быў бум вытворчасці біяэтанола. Але біябутанол – больш якасная дабаўка, бо па хімічным складзе ён бліжэйшы да бензінавай фракцыі, чым біяэтанол. І іншыя паказчыкі ў яго лепшыя (ён не ўтрымлівае вады, якая вымарожваецца ў зімовы час). Спадзяюся, што неўзабаве адпаведныя вытворчасці запрацякуюць у нас на спіртзаводах.

Адкуль чэрпаеце рэсурсы для такой шматвектарнай дзейнасці?

Я толькі арганізую гэтую працу, а ўдзельнічаюць у ёй вельмі кваліфікаваныя спецыялісты. Кожны па сваім кірунку. Таму нешта атрымліваецца. З іншага боку, заўважу, мы ўніверсітэт. У нас вельмі моцныя кадравы патэнцыял. У нас ёсць магчымасць адбіраць і пакідаць для працягу вучобы ў аспірантуры і далейшай працы найлепшых выпускнікоў БДУ. Адсюль маем адпаведную аддачу.

Маладых людзей у навуку прыцягваюць, галоўным чынам, не грошы. Хоць і гавораць, што сённяшняе моладзь больш меркантильная, чым наша пакаленне ў іх узросце. Студэнтаў вабіць у першую чаргу асоба навуковага кіраўніка, яны ахвотна ідуць працаваць у сфарміраваны навуковыя школы. Туды, дзе ёсць сур'ёзныя навуковыя кірункі, дзе людзі займаюцца канкрэтнымі справамі, укараненнямі. Такая праца суправаджаецца і значным фінансаваннем. А гэта дае магчымасць для заахвочвання студэнтаў. У тых калектывах, дзе я працаваў, так было заўсёды, і я імкнуся працаваць на такой жа аснове.

Ва ўніверсітэце адпаведная задача пастаўленая. Шукаем магчымасці для падтрымкі наяўных навуковых школ і зоймемся фарміраваннем новых. Зацверджана палажэнне аб Савеце маладых вучоных, старшыня якога ўвоўдзе ў вялікі савет ўніверсітэта, і ўсе пытанні працы, вучобы ў аспірантуры, побыту маладых вучоных будзем вырашаць разам з імі.

Якія характэрныя рысы Вы ўгледжваеце ў сучаснай навуцы, і чым яна адрозніваецца ад той, што была раней?

Зараз на першы план выходзяць навуковыя кірункі, арыентаваныя на захаванне здароўя чалавека і экалогіі. Выдаткоўваюцца вялізныя грошы на развіццё біямедыцыны, біятэхналогій, геаінфармацыйных сістэм.

Затым, гэта міждысцыплінарнасць даследаванняў. Раней хімікі, фізікі і біёлагі працавалі самі па сабе. А зараз без іх сімбіёзу сур'ёзныя прары-

вы ў навуцы проста немагчымыя. Пры вынаходстве тых жа сучасных лекавых сродкаў трэба правільнае разуменне працэсаў, якія працякаюць пры метабалізме лекаў у арганізме. Гэта досыць складаныя рэчы, і тут патрабуецца ўдзел спецыялістаў зусім рознага профілю. Такія рэаліі. І трэцяя асаблівасць – глабальная інфарматызацыя, камп'ютарызацыя ўсіх гэтых працэсаў. У апошнія гады вельмі шырокае распаўсюджанне атрымліваюць метады мадэлявання, якія дазваляюць істотна скараціць выдаткі на распрацоўку тых жа лекавых сродкаў. Вось у мяне ляжыць варыянт дысертацыі аспіранта на тэму “Камп'ютарнае мадэляванне біялагічнай актыўнасці азолазмяшчальных злучэнняў”. У гэтай тэарэтычнай працы мы прадказваем некаторыя рэчы, якія ў далейшым могуць быць рэалізаваныя на практыцы.

Нядаўна Вы змянілі крэсла дырэктара НДІ ФХП, які стаў дзякуючы Вашым намаганням вядучай установай у галіне, на пасадку прарэктара БДУ па навуковай рабоце. Якія, на Вашу думку, першачарговыя задачы трэба вырашаць ва ўніверсітэцкай навуцы?

Перш-наперш трэба разабрацца са структурай, якая кіруе навуковай сферай ва ўніверсітэце. Магчыма, яе трэба крыху аптымізаваць. Мы зараз аналізуем сітуацыю. Адзін з ключавых момантаў – падтрымка моладзі. У нас, на жаль, пры ўсіх высілках, якія прыкладаліся раней, няўхільна старэюць навуковыя кадры. Зараз сярэдні ўзрост вучоных каля 45 гадоў, а гэта ўжо нямала. Не хапае маладых дактароў навук. Нядаўна мы з рэктарам правялі сустрэчу з маладымі вучонымі і абмеркавалі ўсе праблемы, ад заробку і да будаўніцтва жыл-

ля для маладых спецыялістаў. Зразу-мела, што гэта цэлы комплекс праблем, але калі мы яго не вырашым, то, па вялікім рахунку, усё іншае не будзе мець сэнсу. А астатнія праблемы агульнавядомыя, яны навідавоку ўжо шмат гадоў: матэрыяльная база навукі, забеспячэнне рэактывамі, матэрыяламі і г.д. Зараз мы трохі разабраліся з фінансавай сітуацыяй ва ўніверсітэце і разумеем, што можна ўсё ж адшукаць сродкі для вырашэння надзённых пытанняў. Хутка будзе зняты сур'ёзны фінансавы цяжар, калі завяршым будаўніцтва корпуса на Прывакзальнай плошчы. Скончым рамантаваць інтэрнаты. Сітуацыя з бюджэтам стане лягчэйшай, і з'явіцца дадатковыя рэсурсы.

Натуральна, хімія займае важнае месца ў Вашым жыцці. А ці можа нешта скласці ёй канкурэнцыю ў Вашых захапленнях?

Наогул, я вельмі лёгка пераклучаюся з адной справы на іншую. Люблю рабіць што-небудзь рукамі. Працаваць умею і ведаю, як будаваць, рамонтаваць. Вельмі люблю, вядома, прыроду, але часу на гэта мала. Будую зараз дом на Благітных азёрах за Нараччу. Наколькі магу, раблю ўсё сам. Калі атрымліваецца вырвацца туды, грыбы збіраю, рыбу лаўлю.

А так апроч хіміі ў мяне шмат інтарэсаў. Я, шчыра кажучы, у школе не ведаў, кім стаць. У 10 класе быў пераможцам раённых алімпіяд па фізіцы, матэматыцы, біялогіі, хіміі, геаграфіі. Браў удзел ва Усеаюжных алімпіядах па хіміі. У выніку і зрабіў выбар на карысць гэтага прадмета.

Дзякуй, Алег Анатольевіч, за змястоўныя адказы.

**Гутарыў Сяргей ШАФАЛОВІЧ
Фота Генадзя КРАСКОЎСКАГА**

ДАВЕДКА

Алег Анатольевіч Івашкевіч нарадзіўся 19.08.1954 г. у Белай Царкве (Украіна). Скончыў Белдзяржуніверсітэт (1976).

З 1993 г. у НДІ фізіка-хімічных праблем БДУ намеснік дырэктара па навуковай працы, з 1997 г. дырэктар, адначасова загадчык лабараторыі хіміі кандэнсаваных асяроддзяў гэтага інстытута.

Доктар хімічных навук (1998), член-карэспандэнт Нацыянальнай акадэміі навук Беларусі (2004). 5 чэрвеня 2009 г. абраны акадэмікам на агульным сходзе Нацыянальнай акадэміі навук Беларусі.

Аўтар 273 навуковых прац, мае 33 аўтарскія пасведчаны і патэнты на вынаходствы.

ПАПАРАЦЬ-КВЕТКА ЗАЦВІТАЕ ДЛЯ ЦЯБЕ ў БДУ

ШАНОЎНЫЯ СЯБРЫ-СТУДЭНТЫ!

Шчыра запрашаем паўдзельнічаць у віктарыне, прысвечанай *alma mater*, ВНУ, у якой вы вучыцеся, дзе раскрываецца гісторыя і сучаснасць першага на Беларусі класічнага ўніверсітэта, заснавальніка вышэйшай адукацыі ў нашай суверэннай краіне.

Віктарына называецца "Папараць-кветка зацвітае для цябе ў БДУ". Назва гэтая невыпадковая.

На геральдычным знаку-эмблеме БДУ – залацістая галінка папараці на цёмна-сінім фоне. Яна сімвалізуе папараць-кветку, кветку шчасця, якую здаўна шукалі на Беларусі. Згодна з легендай, той, хто зможа адшукаць яе, будзе надзелены незвычайнай сілай розуму, адмысловымі творчымі здольнасцямі, зможа пранікнуць у найвялікшыя таямніцы прыроды і чалавечай душы. Менавіта ў БДУ пачынаецца ваш шлях у заўтрашні дзень.

Дрэва засыхае без каранёў.

Ведаць свой край, яго гісторыю, разумець адметнасць свайго выбару ў вучобе і мець трывалую грамадзянскую пазіцыю – святы абавязак адукаванага маладога чалавека.

Упэўнены, што кожны з вас прыкладзе ўсе намаганні, каб стаць карысным для свайго любімай краіны, што толькі тут, на абшарах Беларусі, на родных беларускіх палетках, ва ўсёй найнаца і духоўнай сіле расквіецца ўсе вашы шматлікія таленты і вы зможаце з вялікай аддачай вярнуць усё тое, што дала вам наша родная беларуская зямля.

Плэну! Пспехаў і шчасця!

Рэктар Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта
акадэмік С.У. АБЛАМЕЙКА

1. Каму належыць наступны зварот да студэнтаў БДУ: "Захоўвайце сувязь з універсітэтам і вашымі настаўнікамі, абкружайце наш храм свайго вялікай любоўю ад усяго вашага маладога сэрца"?

- а) першаму рэктару БДУ прафесару У.І. Пічэту;
- б) народнаму паэту Беларусі Якубу Коласу (з выступлення ў БДУ са зваротам "Сябрам-студэнтам");
- в) аўтару трохтомнай працы "Беларусы", прафесару БДУ Я.Ф. Карскаму;
- г) рэктару БДУ, акадэміку АН БССР, Герою Сацыялістычнай Працы А.Н. Сеўчанку.

2. Адна з вучэбных аўдыторый механіка-матэматычнага факультэта носіць імя:

- а) акадэміка АН БССР Ф.Д. Гахава;
- б) Героя Сацыялістычнай працы акадэміка АН БССР М.П. Яругіна;
- в) акадэміка АН БССР У.І. Крылова;
- г) акадэміка АН БССР Д.А. Супрунненкі;
- д) акадэміка АН БССР У.П. Платонава.

3. Новая спецыяльнасць "механіка" адкрыта на матэматычным факультэце:

- а) у 1975 г.;
- б) у 1922 г.;
- в) у 2009 г.;
- г) у 1958 г.

4. У камандным чэмпіянаце свету па праграмаванні АСМ-ІСРС каманда БДУ ў 2004 г.:

- а) заваявала залаты медаль;
- б) заваявала срэбраны медаль;
- в) заваявала бронзавы медаль;
- г) стала прызёрам.

5. У Інстытуце тэалогіі імя святых Мяфодзія і Кірылы студэнты вучаюць пяць замежных моў (адзначце кружочкам):

- а) старажытнагрэчаскую;
- б) царкоўнаславянскую;
- в) старажытнаўкраінскую;
- г) дзве сучасныя замежныя;
- д) англійскую;
- е) кітайскую;
- ё) арабскую.

6. Якія спартоўныя паміж студэнтамі Оксфарда і Кембрыджа з'яўляюцца традыцыйнымі?

- а) рэгата на Тэмзе;
- б) веліпрабегі паміж універсітэтамі;
- в) лёгкаатлетычныя кросы;
- г) "паляванне на ліс".

7. Адзначце чатыры асноўныя мадэлі ўніверсітэтаў свету:

- а) гумбальдскі "даследчыцкі ўніверсітэт";
- б) брытанская мадэль інтэрнатунага тыпу (Оксфард, Кембрыдж);
- в) французская мадэль вялікіх школ (Сарбона);
- г) амерыканская мадэль адкрытага навучання (Гарвард);
- д) італьянскія ўніверсітэты класічнага напрамку (Балонья, Падуя, Рым);
- е) расійская вышэйшая школа змешанага тыпу (МДУ імя М.В. Ламаносава, ўніверсітэты Санкт-Пецярбурга, Казані, Новасібірска).

8. Якія факультэты размяшчаюцца ў філіяле БДУ "Шчымысліца"?

- а) біялагічны;
- б) гуманітарны;
- в) ваенны;
- г) географічны;
- д) факультэт журналістыкі;
- е) факультэт радыёфізікі і электронікі;
- ё) фізічны факультэт.

9. Абвядзіце кружочкам асноўныя этапы падрыхтоўкі журналістыцкіх кадраў на Беларусі:

- а) Камуністычны інстытут журналістыкі (КІЖ);
- б) аддзяленне журналістыкі філалагічнага факультэта БДУ;
- в) факультэт журналістыкі БДУ;
- г) Інстытут журналістыкі БДУ.

10. Ваенны факультэт БДУ – гэта:

- а) асобны факультэт БДУ;
- б) кафедра ваеннай падрыхтоўкі;
- в) філіял Ваеннай акадэміі РБ;
- г) вучэбна-метадычны цэнтр.

11. Назавіце музеі БДУ:

- а) музей гісторыі БДУ;
- б) музей землярэства;
- в) заалагічны музей;
- г) музей правазнаўства;
- д) археалагічны музей;
- е) фальклорна-этнаграфічны музей;
- ё) "музей згубленых рэчаў";
- ж) музей рэдкіх кнігі.

12. Назавіце студэнцкія клубы БДУ:

- а) ансамбль эстраднага танца "Сёмае неба";
- б) вакальная група "Весяляты";
- в) вакальная студыя БДУ;
- г) студэнцкая філармонія;
- д) студыя эстраднай песні;
- е) клуб аўтарскай песні;
- ё) КВЗ — клуб вясёлых і знаходлівых;
- ж) клуб выдатнікаў вучобы;
- з) клуб выпускнікоў БДУ.

13. Адзначце напрамкі профільнага навучання ў ліцэі БДУ:

- а) гісторыя;
- б) фізіка;
- в) філалогія;
- г) хімія;
- д) біялогія;
- е) матэматыка;
- ё) міфалогія;
- ж) грамадазнаўства.

14. Абвядзіце кружочкам Дзяржаўныя навукова-тэхнічныя праграмы, у якіх БДУ з'яўляецца галоўнай арганізацыяй-выканаўцам:

- а) "Хімічныя тэхналогіі і вытворчасць" (падпраграма "Малатанажная хімія");
- б) "Новыя лекавыя сродкі" (падпраграма "Лекавыя сродкі");
- в) "Дызелнае біяпаліва";
- г) "Лічбавы асцылограф В-423";
- д) "Вітамінізацыя хлебабулачных вырабы для прафілактыкі сардэчна-сасудзістых захворванняў".

15. Назавіце традыцыйныя фестывалі, конкурсы, святы, якія арганізуюцца ў БДУ:

- а) міжнародны форум студэнцкіх харавых калектываў "Папараць-кветка";
- б) фестываль-конкурс моды і фота "Млын моды";
- в) міжнародны студэнцкі тэатральны фестываль "Тэатральны куфар";
- г) рок-фестываль "Такія пернікі";
- д) конкурс "Міс БДУ";
- е) конкурс эстраднай песні "Залатыя галасы";
- ё) тэатралізаваная дзея "Віват, студэнт" да Дня ведаў 1 верасня (штогод);
- ж) "Купалле";
- з) "Беларускае вяселле";
- і) "Масленіца" – "Праводзіны зімы".

16. Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт з'яўляецца адным з заснавальнікаў:

- а) Еўрапейскай асацыяцыі ўніверсітэтаў;
- б) Міжнароднай асацыяцыі ВНУ свету;
- в) Сусветнага культурнага таварыства;
- г) Еўрапейскага студэнцкага саюза.

17. Якую назву носіць у Галактыцы зорка ў гонар БДУ?

- а) "Зорка БДУ";
- б) "Універсітэцкая зорка";
- в) "Студэнцкая зорка";
- г) "Зорка шчасця";
- д) "Папараць-кветка".

18. Якія навукова-адукацыйныя цэнтры адкрыты ў апошні час у БДУ?

- а) Цэнтр аэракасмічнай адукацыі;
- б) Цэнтр біяэкалогіі на Беларусі;
- в) Цэнтр бізнэс-адміністравання;
- г) Цэнтр кіравання інавацыйнымі працэсамі.

19. У якіх гістарычных падзеях удзельнічаў паэт Алесь Гурло, аўтар верша "Беларускаму ўніверсітэту"?

- а) штурм Зімяна палаца ў 1917 г.;

- б) Лютаўская рэвалюцыя 1917 г.;
- в) краштакі мяцеж;
- г) вызваленне Мінска ад захопнікаў летам 1920 г.

20. Што з'яўлялася сімвалам медыцыны ў Сярэдняй вякі?

- а) ландыш духмяны;
- б) галава змяі над чарай;
- в) чырвоны крыж на белым фоне;
- г) зялёны лісцік.

21. Хто з вядомых вучоных свету атрымаў званне Доктара медыцыны ў Падуі разам з Францыскам Скарынам?

- а) Мікалай Капернік;
- б) Галілео Галілей;
- в) Ян Гус;
- г) Джардана Бруна.

22. Каму прысвяціў Мікалай Капернік свой навуковы трактат "Аб руху нябесных сфер (сваціл)?"

- а) свайму дзядзьку Лукашу Вачэнроду, епіскапу Вармійскай епархіі Польшчы;
- б) Папу Рымскаму;
- в) універсітэту ў г. Падуя;
- г) вучоным-папличнікам.

23. Якая колькасць супрацоўнікаў у вучэбна-навуковым комплексе БДУ?

- а) 5 400;
- б) 8 500;
- в) 2 800;
- г) 1 500.

24. Хто з вядомых беларускіх вучоных узначальваў Мінскую камісію па ўтварэнні БДУ?

- а) прафесар Ф.Ф. Турук;
- б) прафесар М.В. Доўнар-Запольскі;
- в) прафесар Я.Ф. Карскі;
- г) прафесар К.А. Ціміразеў.

25. Хто ўзначаліў Маскоўскую камісію па адкрыцці ў Мінску ўніверсітэта?

- а) прафесар В.П. Волгін;
- б) прафесар А.Ф. Фаргунатаў;
- в) прафесар Д.М. Пранішнікаў;
- г) прафесар У.І. Пічэта.

26. На базе якой установы БДУ была ўтворана ў 1929 г. Акадэмія навук Беларусі?

- а) бібліятэкі БДУ;
- б) Інбелкульту (Інстытута беларускай культуры);
- в) кафедры тэарэтычнай фізікі БДУ;
- г) абсерваторыі БДУ.

27. У Дзень нараджэння БДУ 30 кастрычніка 1926 г. першаму рэктару БДУ У.І. Пічэту было прысвоена званне:

- а) заслужанага прафесара;
- б) заслужанага дзеяча навукі;
- в) заслужанага грамадзяніна горада;
- г) заслужанага дзеяча культуры.

ВІКТАРЫНА

28. У 1928 г. першы рэктар БДУ У.І. Пічэ-та быў абраны:

- а) правамоцным членам Акадэміі навук БССР;
б) членам Цэнтральнага Выканаўчага камітэта БССР;
в) ганаровым грамадзянінам Мінска;
г) старшынёй археалагічнай камісіі пры Акадэміі навук БССР.

29. Хто з выдатных военачальнікаў працаваў у БДУ?

- а) К.К. Ракасоўскі;
б) А.М. Васілеўскі;
в) Г.К. Жукаў;
г) І.С. Коней.

30. Аднаўленне працы БДУ ў кастрычніку 1943 г. падчас Вялікай Айчыннай вайны адбылося:

- а) на станцыі Сходня пад Масквой;
б) у Казані;
в) у Ташкенце;
г) у Новасібірску.

31. Вучоныя БДУ ўдзельнічалі ў распрацоўцы праграм, звязаных:

- а) з забеспячэннем касмічнага палёту СССР-ЗША "Саюз"- "Апалон";
б) з высадкай касманаўтаў на Месяц;
в) са стварэннем касмічнай станцыі "Усход";
г) з палётамі ў космас касманаўтаў-выхадцаў з Беларусі.

32. У БДУ створана ўласная радыёстанцыя:

- а) "Юністар";
б) "Зорка БДУ";
в) "На студэнцкай хвалі";
г) "Студэнт life".

33. Хто з вучоных БДУ ажыццявіў некалькі навуковых адкрыццяў?

- а) У.І. Пічэта;
б) А.Н. Сеўчанка;
в) У.А. Бель;
г) У.Р. Барышэўскі.

34. Як даўней людзі называлі ляльку?

- а) раднуля;
б) жывуля;
в) ігруля;
г) дачуля.

35. Якія словы высечаны на помніку нашаму земляку, рэктару ўніверсітэта ў Сант-яга Ігнату Дамейку ў Чылі?

- а) "Няма прарокаў у сваёй Айчыне";
б) "Твая слава ў вучнях";
в) "Дзякуй за навуку";
г) "Grande aducator";
д) "Vivat universitas!";
е) "Vivat studiosus".

36. Што з'яўляецца, па словах Анарэ дэ Бальзака, "ключом" для ўсякага роду ведаў?

- а) пыталнік;
б) клічнік;
в) слова;
г) шматкроп'е.

37. Які надпіс зроблены на латыні над уваходам у будынак рэктарата БДУ?

- а) "Сардэчна запрашаем";
б) "Вітаем студэнтаў і выпускнікоў роднага ўніверсітэта";
в) "Няхай будзе бласлаўлены кожны, хто ўваходзіць у гэтыя дзверы і хто выходзіць з гэтых дзвярэй";
г) "Сіла чалавека ў ведах і ўменні. Мы вучымся не для школы, а для жыцця".

38. Згодна з легендай, Оксфард заснаваны за сценамі манастыра, у якім схавалася ад каралеўскага жніха саксонская прынцэса Фрыдэсвіда. У перакладзе "Оксфард" азначае:

- а) брод для жывёлы;
б) сцяна каханьня;
в) бераг ведаў;
г) мост сяброўства.

39. Якая вуліца ў Мінску ў 1922 г. у гонар адкрыцця БДУ была перайменавана ва ўніверсітэцкую?

- а) Магазінная;
б) Кашарная;
в) Аляксандраўская;
г) Міхайлаўская.

40. У якім узросце паступіў вучыцца ў БДУ ў 1926 г. будучы народны пісьменнік Беларусі Кандрат Крапіва (Кандрат Кандра-тавіч Атраховіч)?

- а) у 30-гадовым узросце;
б) у 15-гадовым узросце;
в) у 18-гадовым узросце;
г) у 40-гадовым узросце.

41. Хто з аспірантаў БДУ заваяваў першую медаль на Алімпійскіх гульнях?

- а) Уладзімір Гараеў;
б) Сяргей Ліштван;
в) Аляксандр Мядзведзь;
г) Марыя Іткіна;
д) Камандор Маджыдаў.

42. Пад Статутам ААН пастаўлены поруч з іншымі і подпісы двух прафесараў найстарэйшай у Беларусі ВУ. Назавіце прозвішчы прафесараў:

- а) У.М. Перцаў;
б) Ф.М. Шмыгаў;
в) У.І. Пічэта;
г) Я.Ф. Карскі;
д) М.В. Доунар-Запольскі;
е) У.М. Ігнатоўскі.

43. Як назвала А.М. Калантай – першая жанчына-пасол СССР – студэнтаў у адна-імённым нарысе?

- а) "студэнты калматыя і чырвоныя";
б) "студэнты дапытлівыя і гультаяватыя";
в) "студэнты актыўныя і безініцыятыўныя";
г) "студэнты па жаданні" і "студэнты па пры-мусе".

44. "Калматымі" ў Сярэднявеччы студэнтаў называлі:

- а) у процівагу "белападкладчыкам";
б) за звычай хадзіць "з грывай";
в) назло "распамажаным" багацэннікам;
г) праз адсутнасць грошай на цырульню.

45. Які самы стары ў Новым свеце ўніверсітэт стаў alma mater для 8 прэзідэнтаў США?

- а) Гарвардскі;
б) Вашынгтонскі;
в) Чыкагскі;
г) Каліфарнійскі.

46. Назавіце два першыя сярэднявечныя ўніверсітэты, якія ўзніклі на тэрыторыі Еўропы:

- а) Балонскі;
б) Парыжскі;
в) Рымскі;
г) Пражскі.

47. Працягніце радок студэнцкай песні позняга Сярэднявечча "От зори до зори, Чуть зажгут фонари, Все студенты по ули-цам _____":

- а) "шляются";
б) "гуляют";
в) "шпацуют";
г) "прогуливаются";
д) "болтаются";
е) "чопорно в мантиях ходят".

48. З якога часу існуюць ва ўніверсітэтах інстытуты рэктара, дэкана?

- а) неадз з 1240 г.;
б) з XX ст.;
в) з'явіліся пасля 1921 г.;
г) з'явіліся пасля 1945 г.

49. Як утварыўся ўніверсітэт у Падуі (1222 г.), у якім пазней вучыўся Францыск Скарына (адказаў можа быць некалькі)?

- а) сыходам студэнтаў з Балонскага ўніверсітэта;
б) па вышэйшым загадзе імператара;
в) "насаджэннем" свецкай уладай;
г) дзякуючы мабільнасці ўніверсітэта;
д) у выніку канкурэнцыі гарадоў.

50. Выніковая праца студэнтаў сярэднявечага ўніверсітэта насіла назву:

- а) курсавая;
б) дыпломная;
г) магістарская;
д) "сумы".

51. Што сімвалізуе залацістая галінка на валашкавым фоне на афіцыйным геральдычным сімвале – эмблеме Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта ў адпаведнасці з геральдычным рэстрам Рэспублікі Беларускай за № В-489 ад 19.04.2005 г.?

- а) папараць-кветку;
б) гусінае пяро пушкінскай эпохі;
в) пальмавую галінку;
г) галінку бярозы;
д) лаўровую галінку.

52. Каму з маладых пісьменнікаў дапамог абраць жыццёвую дарогу, звязаную з ўніверсітэтам, Якуб Колас?

- а) Паўлюку Трусу;
б) Петрусю Броўку;
в) Міхасю Чароту;
г) Пятру Глебку.

53. Якая думка, на ваш погляд, закладзена ў выказванні паэта Я. Баратынскага, які сцвярджаў: "Талент – гэта даручэнне ад Бога"?

- а) адказнасць перад народам;
б) адказнасць перад самім сабой;
в) ўменне рэалізаваць свой талент;
г) жаданне не размяняць талент на дробязі;
д) магчымасць быць не падобным да іншых;
е) магчымасць ганарыцца;
ё) усведамленне таго, што табе дадзены вялікія задаткі, каб паслужыць свайму народу і краіне.

54. Міжнародная дзейнасць ўніверсітэта. Запісаны пагадненні аб супрацоўніцтве з:

- а) 188 ВУ і даследчыцкімі цэнтрамі свету;
б) 20 ВУ свету;
в) 30 ВУ свету;
г) 50 ВУ свету.

55. У 1773 г. Ватыканам быў скасаваны ордэн езуітаў, неўзабаве на беларускіх землях утварылася Адукацыйная камісія, якая стала:

- а) зародкам першай ВУ на Беларусі;
б) асновай для стварэння НАН Беларусі;
в) правабразам Міністэрства адукацыі Рэспублікі Беларусь;
г) падмуркам для ўтварэння Віленскага ўніверсітэта.

56. Калі ўзніклі першыя студэнцкія будаўнічыя атрады (СБА) у БДУ?

- а) 60-я гады;
б) 30-я гады;
в) 90-я гады;
г) пачатак 2000 г.

57. Назавіце калектывы мастацкай самадзейнасці БДУ, якія носяць званне "народны":

- а) студэнцкая харавая капэла;
б) ансамбль танца "Крыжачок";
в) хор выкладчыкаў і супрацоўнікаў "Родніца";
г) фальклорны ансамбль "Тутэйшая шляхта";
д) фальклорна-этнографічны ансамбль "Неруш";
е) аркестр народных інструментаў;
ё) дзіцячы ўзорны ансамбль танца "Літарынка";
ж) студэнцкі музычна-драматычны тэатр "На філфаку";
з) студэнцкі тэатр "На балконе".

58. У якой мясцовасці размешчаны спартыўна-аздараўленчы комплекс "Брыганціна" БДУ:

- а) на возеры Нарач;
б) у лясным масіве бліз пасёлка Радашковічы;
в) у Шчомысліцы;
г) на Мінскім моры.

59. Геніяльны Ф.М. Дастаеўскі, родавае гняздо якога знаходзілася на Беларусі, вызначаючы асноўную мэту і змест мастацтва слова, гаварыў: "Калі б скончылася зямля і спыталіся там, дзе-небудзь, людзей: "Што вы, ці зразумелі ваша жыццё на зямлі, і што вы аб ім заключылі?" – дык чалавек мог бы моўчкі падаць кнігу:

Table with 10 empty cells for writing an answer.

"Вось маё заключэнне аб жыцці, ці можаце вы за яго судзіць мяне?" (Адказ уключае 9 літар, запішыце назву кнігі.)

60. "Понеже от прирощения звери, ходящие в пустыне, знают ямы своя, птицы, летающие по воздуху, ведают гнезды своя, рыбы, плавающие по морю и в реках, чувт виры своя; пчелы и тым подобные боронят ульев своих – тако же и люди, где зародилися и ускармлиены суть по Бозе, к тому месту великую ласку имеют". Каму з асветнікаў Беларусі, чый помнік, поруч з іншымі, устаноўлены ў дворыку ўніверсітэцкага гарадка, належаць згаданыя словы?

- а) Францыску Скарыну;
б) Міколу Гусоўскаму;
в) Еўфрасіні Полацкай;
г) Кірылу Тураўскаму;
д) Сымону Буднаму;
е) Васілію Цяпінскаму.

61. Каму з выпускнікоў выпай гонар атрымаць дыплом № 1 аб заканчэнні БДУ?

- а) Уладзіміру Каракульку;
б) Петрусю Броўку;
в) Еўфрасіні Полацкай;
г) Кандрату Крапіве;
д) Аляксандру Сядзюшыну.

62. У 1927 г. было канчаткова вырашана выдаваць комплекс новых ўніверсітэцкіх карпусоў у абсягу плошчы імя Леніна, які журналісты "ахрысцілі":

- а) Універсітэцкі гарадок;
б) Студэнцкі пасёлак;
в) Студэнцкая вёска;
г) Універсітэцкі дворык;
д) Студэнцкі гарадок БДУ.

Віктарыну падрыхтаваў дацэнт БДУ, член Саюза пісьменнікаў Беларусі Уладзімір НАВУМОВІЧ

УМОВЫ ВІКТАРЫНЫ

У віктарыне могуць прымаць удзел навучэнцы БДУ (дзённая форма навучання).

Адказы трэба прыносіць у аддзел моладзевых праграм і праектаў УВРМ (прасп. Незалежнасці, 4, каб. 205) у запячатаным канверце да 19 кастрычніка.

На канверце пазначаецца прозвішча, імя, імя па бацьку ўдзельніка віктарыны, факультэт, курс, група, нумар тэлефона.

Падвядзенне вынікаў адбудзецца да Дня заснавання БДУ (30 кастрычніка).

Крытэрыі ацэнкі адказаў на пытанні віктарыны:

- правільнасць адказаў на пытанні віктарыны;
- паўната раскрыцця адказаў на пытанні віктарыны;
- творчы падыход да афармлення адказаў на пытанні віктарыны.

ГРАШОВЫЯ ПРЭМІІ:

- I месца 350 000 рублёў;
II месца 250 000 рублёў;
III месца 150 000 рублёў;
заахвочвальныя прэміі 100 000 рублёў.

Кантактны тэлефон: 209-52-61.

Аргкамітэт

ГЕАФАКУ – 75!

Геаграфія – гэта не толькі школьны прадмет

СУЧАСНЫ ГЕАФАКУ – ДЫНАМІЧНЫ ВУЧЭБНА-НАВУКОВЫ КОМПЛЕКС НАВУК АБ ЗЯМЛІ

На геаграфічны факультэт БДУ паступаюць людзі, якія нараджаюцца з абвостраным успрыманням навакольнага асяроддзя і вялікім жаданнем пераўтварыць усё навокал на карысць чалавецтва. Сам геаграфічны факультэт яны лічаць сучасным і наватарскім. Аднак ён стаў такім не адразу. Трэба сказаць, што геалага-глебава-геаграфічны факультэт – адзін з найстарэйшых ва ўніверсітэце. Ён быў арганізаваны ў 1934 г., калі ад БДУ адмежаваліся юрыдычны, медыцынскі інстытуты, а таксама інстытут народнай гаспадаркі і ва ўніверсітэце засталіся толькі грамадска-педагагічныя факультэты. У 1970-х гг., нягледзячы на тое, што спецыяльнасць “геалогія” была пераведзена ў Гомельскі ўніверсітэт, на факультэце працягвалі актыўна стварацца кафедры і навуковыя лабараторыі. Тым не менш, канец 1980-х гг. геаграфічны факультэт сустрэў з адной спецыяльнасцю “геаграфія як навукова-педагагічная дзейнасць”. Час распадаў Савецкага Саюза і перабудовы таксама ўнёс свае карэктывы: высветлілася, што акрамя географіі нашай краіне ўсё ж неабходны геалагі, метэаролагі, экалагі і іншыя спецыялісты вузкай скіраванасці, якія да гэтага рыхтаваліся за яе межамі. Геаграфічны факультэт пачаў трансфармавацца. Сёння мы гутарым з дэканам геаграфічнага факультэта Іванам ПРЖЖІКАМ:

– Іван Іванавіч, Вы сталі дэканам у перыяд, які дыктаваў неабходнасць пераўтварэння ў ўсіх сферах, і прычым кардынальных. На якія з іх было вымушана пайсці кіраўніцтва факультэта ў першую чаргу?

– Напачатку было важна стварыць новыя спецыяльнасці, на якія быў попыт на рынку працы, а таксама рэарганізаваць старыя. Гэты працэс расцягнуўся на некалькі гадоў. Мы пастараліся ўзнавіць спецыяльнасць “геалогія”. Акадэмікам Радзімам Гарэцікам была адноўлена кафедра дынамічнай геалогіі. І ў 1995 г. пачалася падрыхтоўка студэнтаў па спецыяльнасці “геалогія і разведка радовішчаў карысных выкапняў”. На другім этапе традыцыйная спецыялізацыя фізічнай геаграфіі і аховы прыроды была пераўтворана ў новую спецыяльнасць “геаграфічная экалогія”, у цэнтры ўвагі якой паставілі чалавека з усім спектрам экалагічных праблем і аптымальным іх вырашэннем. У 1998 г. на замову Дзяржаўнага камітэта па геадэзіі, картаграфіі і зямельных рэсурсах на геаграфічным факультэце быў адкрыты яшчэ адзін кірунак – “геаграфічныя інфармацыйныя сістэмы”, які павінен дапамагаць у новых умовах аптымізацыі зямельных адносін. Такім чынам, у канцы ХХ ст. геаграфічны факультэт замест адной спецыяльнасці “геаграфія (навукова-педагагічная дзейнасць)” меў ужо чатыры, якія былі скіраваны на рашэнне актуальных праблем прыродакарыстання і геатэхналогій на новым рынку працы. Аднак пазней, у 2004 г., нам давалося ўвесці п'ятую спецыяльнасць – “гідраметэаралогію”, недахоп спецыялістаў якой таксама адчуваўся.

Адкрыццё новых спецыяльнасцяў патрабавала перабудовы структуры самога факультэта. Была адноўлена кафедра геалогіі, створана новая кафедра геаэкалогіі, геаінфармацыйныя сістэмы сканцэнтравалі на кафедры, якая выву-

чае глебавыя і зямельныя адносіны, гідраметэаралогія пачала развівацца на профільнай кафедры агульнага землярэсурса. Усё гэта патрабавала вялікіх высілкаў.

– Яно і зразумела, увядзенне толькі адной спецыяльнасці патрабуе ад навуковага калектыву шмат намаганняў. Вы ж узліліся адразу за некалькі. У гэтым выпадку прыходзіцца кардынальна мяняць вучэбныя планы і праграмы. Ці ўдалося іх зрабіць больш эфектыўнымі?

– За апошнія 10 гадоў у нас атрымалася сфарміраваць вучэбныя планы і стандарты новага пакалення, якія адпавядаюць патрабаванням як рынку працы, так і прафесійна-кваліфікацыйнай характарыстыцы сучаснага спецыяліста ў галіне навук пра Зямлю. Вучэбныя планы геаграфічнага факультэта, які належыць у XXI ст., пабудаваны паводле модульнага прынцыпу, які прадугледжвае прыцягненне выкладчыкаў з іншых факультэтаў нашага ўніверсітэта. Справа ў тым, што сучасная прыродазнаўчая адукацыя базіруецца на ведах вышэйшай матэматыкі, фізікі, хіміі, астраноміі, эканамічнай тэорыі, статыстыкі, нарэшце, гісторыі, якія даюць разуменне працэсаў, што адбываюцца ў біясферы і ў геаграфічнай абалонцы. Гэта фундамент вузкіх спецыяльнасцяў, без ведання гэтых навук на геаграфічным факультэце сёння няма чаго рабіць. Той час, калі геаграфію ўспрымалі як школьны прадмет, мінуў. Да ўсяго, мы пашырылі аб’ём дысцыплін, якія выкладаюцца па кожнай спецыяльнасці. Напрыклад, геалагі вывучаюць не толькі фізіку, але і крышталёграфію і многія іншыя прадметы. Зразумела, што ў сувязі з гэтым кадравы склад у нас таксама значна змяніўся.

– Наш час прадугледжвае выкарыстанне сучасных тэхналогій, у тым ліку ў адукацыйнай сферы. У БДУ да гэтай праблемы ставяцца вельмі сур’ёзна. Я ве-

даю, што Вы ўдзельнічалі ў адпаведным эксперыменце. Якія яго вынікі?

– Эксперымент па ўкараненні новых інфармацыйных тэхналогій у навучальны працэс у нашым ўніверсітэце быў праведзены на чатырох факультэтах: гістарычным, радыёфізічным, прыкладной інфарматыцы і матэматыкі, а таксама геаграфічным. Яго мэтай было навучыць студэнта з дапамогай сучасных інфармацыйных тэхналогій самастойна здабываць веды. Мы прыклалі намаганні, каб змяніць адносіны да вучэбнага працэсу не толькі ў студэнтаў, але і ў выкладчыкаў. Нам патрэбны выкладчыкі, які б генерываў веды: не проста прыйшоў і расказаў пра нейкія навуковыя факты, але і падзяліўся сваімі навуковымі даследаваннямі, каб студэнту захацелася самому шукаць новыя веды. Пасля пяці гадоў эксперыменту кожны студэнт геаграфічнага факультэта мае кароткі курс лекцый па асноўных дысцыплінах, лабараторны практыкум, кантрольныя тэсты і іншыя дапаможнікі. Больш за 200 дысцыплін для 5 спецыяльнасцяў на 5 курсах знаходзяцца ў электронных сетках факультэта ў якасці падручнікаў, практычных даведнікаў, дапаможных і картаграфічных матэрыялаў і г.д. Да ўсяго, многія практычныя работы, напрыклад, па лічбавай картаграфіі, выконваюцца студэнтамі ў электронным выглядзе. Апошнім часам укараняецца аўтаматызаваная сістэма тэсціравання па кожным прадмеце, якая выконвае функцыю кантролю ведаў як прамежкавага, так і вынікавага.

Згодна з рэйтынгавай сістэмай ацэнкі ведаў, якая была ўведзена ў нашым ўніверсітэце, усе віды навучальнай працы на працягу семестра студэнт назапашвае, як працэнт на дэпазіце. Сума адзнак, якія былі выстаўлены на працягу семестра, складае каля 60% ад яго экзамэнацыйнай адзнакі, і толькі

40% прыходзіцца на тэарэтычныя дыскусіі. Сёння географ прыходзіць на іспыт для таго, каб падвесці вынікі сваёй працы на працягу семестра.

– Важна не толькі адбудаваць навучальную базу, але і насыціць яе сучасным абсталяваннем...

– Новая інфармацыйная тэхніка з’явілася на ўсіх кафедрах. У 2001 г., пасля заканчэння капрамонта вучэбнага корпуса, былі арганізаваны камп’ютарныя класы, пазней была створана медыятэка. Закуплены складаныя прыборы і тэхніка для аналізу стану прыроднага асяроддзя, дыягностыкі паветра, глебы, вады, што дапамагае студэнтам у выкананні лабараторных прац. Сёння мы займаемся стварэннем вучэбна-лабараторнай базы для спецыяльнасці “гідраметэаралогія”, якая ўзнікла на факультэце апошняй. Нядаўна ад ваенна-паветраных войскаў мы атрымалі перасоўную аўтаномную метэаралагічную станцыю. У будучыні збіраемся набыць метэаралагічную станцыю аўтаматызаванага тыпу, з дапамогай якой у межах вучэбнага працэсу зможам прымаць звесткі са спадарожніка. Сёлета адкрылі поўнаасцю камп’ютарызаваны кабінет сінаптычнай метэаралогіі.

Аднак стаць географам, пастаянна знаходзячыся ў аўдыторыі, нельга. Наглядная праца ў палявых умовах засталася ў аснове фарміравання спецыяліста. У многіх замежных ВНУ гуманізацыя адукацыі выцесніла палявыя практыкі. Нам жа ўдалося іх захаваць. І для першага, і для другога курсаў тэарэтычнае навучанне скарачана на чатыры тыдні. З 10 мая мы выязджаем на палявыя палігоны па ўсёй Беларусі. Наш палявы стацыянар знаходзіцца ў Валожынскім раёне, дзе студэнты праходзяць практыку па цэлым шэрагу дысцыплін: геалогія, метэаралогія, глебазнаўства, гідралогія і г.д. Глебазнаўства наогул трэба вывучаць “у гумавах ботах з рыдлёўкай у руках”: выкапаць разрэз глыбінёй да 2 м, апісаць яго пласты, вызначыць іх хімічны склад. Метэаролагі ў палявых умовах вучацца праводзіць сутачны назіранні пры дапамозе прыбораў і рабіць прагнозы надвор’я; геадэзісты – рабіць вымярэнні канкрэтнага палігона і г.д. Не ўсе вымярэнні студэнт геаграфічнага факультэта можа атрымаць са спадарожніка, некаторыя з іх ён павінен умець рабіць з тэадалітам, кампасам і рыдлёўкай у руках.

– Вучэбны працэс будзе дастаткова поўным, калі ён зможа апазірацца на навуковыя даследаванні. У якім кірунку развіваецца апошнім часам навука на геаграфічным факультэце?

– Навукова-даследчыя праекты географы выконваюць па замове вытворчых арганізацый. Апошнія 30 гадоў у геаграфіі актыўна развіваецца сацыяльна-эканамічны напрамак; прыродазнаўчы і геалагічны – у меншай ступені. Гэта тэндэнцыя назіраецца не толькі ў нашай краіне, але і на Захадзе. Растлумачыць яе можна тым, што гаспадарчая і прасторавая дзейнасць чалавека больш дынамічная, складаная і менш прадказальная. У структуры факультэта геаграфіі нашага ўніверсітэта,

у адрозненне ад заходніх краін, пакуль меней кафедраў эканамічнага напрамку.

Вельмі цікавая навуковая праца была праведзена нашымі вучонымі пры стварэнні Нацыянальнага атласа Беларусі. Не так даўно мы закончылі распрацоўку Атласа канфесійнай структуры насельніцтва Беларусі, дзе было паказана, якія рэлігіі пераважаюць у Беларусі, якая іх колькасць, як яны тэрытарыяльна размеркаваны і як адбываюцца міжканфесійныя стасункі. На кафедры эканамічнай геаграфіі працуюць над праблемай насельніцтва і рассялення. Хутка пройдзе новы пералік, і дзевяццацца распрацоўваць новую дынаміку развіцця насельніцтва. Даваць адказы на такія важныя пытанні, дзе беларусы лічаць за лепшае жыць, у якіх галінах народнай гаспадаркі яны працуюць і г.д.

Цікавацца да праблем эканамічнай геаграфіі выяўляецца ў нашых спецыялізацыях. Напрыклад, такой спецыялізацыі, як “дэмаграфія”, няма ні ў адной ВНУ нашай краіны. А мы паспяхова вядзем па ёй падрыхтоўку. Турысцкая спецыялізацыя на нашым факультэце існуе з 1974 г. І на рынку турысцкіх паслуг цэняцца менавіта нашы спецыялісты.

Географы заўсёды падтрымлівалі сувязі з замежнымі вучонымі. Аднак у новых умовах, адкрываючы новыя спецыяльнасці, мы пастаянна шукаем і новыя кантакты з партнёрамі ў Заходняй Еўропе. Мы праводзім сумесныя навуковыя работы па забеспячэнні міжнародных прыродаахоўных канвенцый сумесна з Расіяй, Малдовай і іншымі краінамі СНД.

– Ці прынеслі сёння плён усе пераўтварэнні, перабудовы і трансфармацыі?

– Тое, што мы ўвялі новыя спецыяльнасці, умацавалі кадравы патэнцыял кафедраў, змянілі тэхналогію адукацыйнага працэсу, зрабіла навучанне на геаграфічным факультэце больш цікавым. Пра гэта кажуць самі студэнты, і гэта пацвярджаюць конкурсы пры паступленні на факультэт. Павысіўся ўзровень ведаў сучасных школьнікаў, якія свядома прыходзяць паступаць на наш факультэт: на 100 бюджэтных месцаў прэтэндуе прыкладна трэцяя частка пераможцаў рэспубліканскіх і міжнародных алімпіяд, якіх мы прымаем без іспытаў. Прыходзяць абітурыенты з вельмі высокім балам па тэсціраванні. У сувязі з тым, што былі ўведзены новыя спецыяльнасці, на геаграфічны факультэт пачало паступаць больш хлопцаў, чым дзяўчат, як было раней. Нашы адукацыйныя паслугі сталі прыцягальнымі для замежнікаў. Нягледзячы на тое, што геаграфія – навука рэгіянальная, на многіх нашых спецыяльнасцях сёння вучацца студэнты з Нігерыі, Кітая, Туркменістана, Расіі, Украіны, Эстоніі, арабскіх краін. Да замежнікаў прыйшло разуменне, што на геафаку БДУ не толькі вывучаюць пэўны рэгіён, але вучаць новым тэхналогіям і спосабам здабывання ведаў у розных галінах прыродакарыстання і геатэхналогіі.

Гутарыла Ганна ЛАГУН

“НАШ ЛЁС – ГЕАФАК”

Мне пащасіла сустрэцца і пагутарыць з вельмі аўтарытэтнымі людзьмі – сапраўднымі ветэранамі геаграфічнага факультэта БДУ, чыя навуковая, педагагічная і грамадская дзейнасць проста не можа быць недаацэнена. Яны падзяліліся сваімі ўспамінамі і пачуццямі.

Вольга ЯКУШКА, прафесар, першая жанчына, якая стала доктарам геаграфічных навук, заслужаны дзеяч навукі БССР, лаўрэат Дзяржаўнай прэміі БССР, заснавальнік беларускай школы лімналагаў. На пытанне, што ж для яе значыць 75-годдзе геаграфічнага факультэта, Вольга Піліпаўна адказала так: “Я заўсёды жыла поспехамі майго факультэта. Студэнтам жадаю такой жа любові да геаграфічнага факультэта, якую ўсё сваё доўгае жыццё адчувала я”. А у поспехах факультэта ёсць непасрэдная заслуга самой Вольгі Піліпаўны. У пасляваенныя гады, калі яе бацька, вядомы мінскі інжынер, аднаўляў сцены геаграфічнага факультэта, Вольга Піліпаўна ўжо скончыла аспірантуру і выкладала на кафедры фізічнай геаграфіі, клапацічыся пра яе інтэлектуальнае напаўненне. Менавіта па яе ініцыятыве ў

1970-80-ых гадах на факультэце была арганізавана галіновыя навукова-даследчая лабараторыя возеразнаўства, а таксама была распачата падрыхтоўка спецыялістаў па спецыялізацыі “геамаарфалогія”. А ў 2001 г. за поспехі ў падрыхтоўцы педагагічных кадраў яна была ўзнагароджана медалём Ф. Скарыны.

Валерый АНОШКА, прафесар, доктар геаграфічных навук, акадэмік Міжнароднай акадэміі навук педагагічнай адукацыі, двойчы лаўрэат навуковай прэміі імя А.Н. Сеўчанкі. Валерый Станіслававіч – адзін з заснавальнікаў кірунку меліярацыйнай геаграфіі. Ён узнагароджаны медалём Францыска Скарыны. Прафесар зрабіў велізарны ўклад у развіццё глебазнаўства. Напярэдадні свята Валерый Станіслававіч падзяліўся: “Геа-

фак – гэта мае жыццё і адзіны запіс у працоўнай кніжцы. Асабліва значнай для мяне падзеяй стала сустрэча з маім настаўнікам, вялікім вучоным Іванам Лупіновічам. Нашым студэнтам жадаю менавіта такіх лёсавызначальных сустрэч”.

Галіна МАРЦІНКЕВІЧ, прафесар, доктар геаграфічных навук, лідар школы ландшафтазнаўства Беларусі, член савета па абароне дысертацый БДУ і БДПА, лаўрэат прэміі імя А.Н. Сеўчанкі. Галіна Іосіфаўна ўзнагароджана Ганаровай граматай Вярхоўнага Савета Беларусі, нагрудным знакам “Выдатнік адукацыі Рэспублікі Беларусь”, іншымі ўзнагародамі. Яна з’яўляецца аўтарам больш за 270 навуковых прац, у тым ліку больш за 10 манаграфій. Разам з іншымі навукоўцамі геаграфічнага факультэта распрацоўвала Нацы-

янальны атлас Беларусі. Галіна Іосіфаўна пры сустрэчы зазначыла: “Я вельмі ўдзячная лёсу, што ўсё жыццё мне прыйшлося займацца ландшафтнымі даследаваннямі. Студэнтам геафака я б пажадала падтрымліваць імідж роднага факультэта на тым узроўні, якога ён дасягнуў дзякуючы працы папярэдніх пакаленняў”.

Расціслаў ЖМАЙДЗЯК, прафесар, кандыдат геаграфічных навук, заслужаны работнік народнай адукацыі Рэспублікі Беларусь, член-карэспандэнт Міжнароднай акадэміі навук экалогіі і бяспекі жыццядзейнасці. Навуковы інтарэсы Расціслава Апанасавіча злучаны з картаграфаваннем сельскагаспадарчай вытворчасці, сацыяльна-эканамічным развіццём, экалагічным картаграфаваннем. Да юбілею геаграфічнага факультэта ён успамінае: “Вельмі хутка прайшоў час.

І гэта ў той час, калі географы патрэбныя ў кожным рэгіёне Беларусі”.

Мікалай ЧАРТКО, прафесар кафедры глебазнаўства і геалогіі БДУ, доктар геаграфічных навук, член Савета па абароне доктарскіх дысертацый. Мікалай Канстанцінавіч узнагароджаны Граматай Вярхоўнага Савета БССР, медалём “Ветэран працы”, ганаровымі Граматамі Міністэрства адукацыі. На яго рахунку больш чым 250 навуковых прац. Мікалай Канстанцінавіч расказаў падчас гутаркі: “75-годдзе факультэта – вельмі важная падзея для мяне. Я тут працую ўжо даўно, з 1962 года. І калі параўноўваю з мінулым часам, шкада, што страцілі сувязі паміж факультэтам. Раней больш цесна былі злучаны ўсе факультэты ўніверсітэта, у самадзейнасці заўсёды разам удзельнічалі. Цяпер гэтага ўжо няма. Студэнтам я хацеў бы пажадаць, каб яны памяталі, што яны не толькі студэнты геаграфічнага факультэта, але і студэнты БДУ, вядучай вышэйшай навучальнай установы Беларусі”.

Кірыл ШОПІК
Фота аўтара

Маладая змена географай

На геаграфічным факультэце БДУ апошнім часам высокі конкурс сярод абітурыентаў, бо ён карыстаецца вялікім попытам у моладзі. Менавіта таму суды трапляюць самыя-самыя.

Сёлета, напрыклад, шэрагі студэнтаў геафака папоўнілі больш за 20 былых школьнікаў, якія сталі пераможцамі рэспубліканскіх алімпіяд па геаграфіі. Сёння на факультэце вучацца Арцём Сахарэвіч і Станіслаў Алімпай, якія яшчэ падчас вучобы ў школе прывезлі медалі з Міжнароднай алімпіяды па геаграфіі, якая праходзіла ў Тунісе. Дарэчы, яшчэ да паступлення ва ўніверсітэт яны былі ўдасцюены звання лаўрэатаў спецфонду Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь. Мы пацкавіліся і ў Арцёма і ў Станіслава, што для іх значыць геаграфія. Вось што яны адказалі:

Арцём САХАРЭВІЧ (2 курс):

У школе я атрымаў вельмі добрыя веды па геаграфіі. Маёй самай любімай настаўніцай была настаўніца геаграфіі. Да кожнага вучня яна знаходзіла асаблівы падыход. Мне падабалася прыходзіць на ўрокі геаграфіі, падчас якіх яна расказвала пра свае вандроўкі па свеце. Менавіта пасля такіх аповедаў я цвёрда вырашыў паступаць на геаграфічны факультэт.

Я заўсёды ставіў сабе за мэту перамагчы, даказаць, што я найлепшы. Яшчэ ў дзяцінстве бабуля мяне вучыла: “Пакуль сам не дакажаш, што ты найлепшы, ніхто не будзе лічыць цябе лідарам. Ды і перамогі заўсёды павышалі маю самаацэнку. На Міжнародным конкурсе па геаграфіі ў Тунісе я выйграў сярэбраны медаль, што мяне вельмі ўрадавала. Аднак я не збіраюся стаяць на месцы, трэба рухацца наперад. І вучоба на геаграфічным факультэце мне ў гэтым павінна дапамагчы.

Станіслаў АЛІМПАЎ (1 курс):
Я паступіў на геафак, каб займацца геаграфіяй. Мне падабаецца вывучаць прыроду, асабліва тэма надвор’я на розных кантынентах, рэльефы

розных мясцовасцяў і г. д. Я магу ўсю ноч прасядзець за падручнікамі і геаграфічнымі картамі. Я забываюся на час, калі вывучаю геаграфію. Памятаю, у дзяцінстве, калі я вырашыў, што буду географам, мае сябры гаварылі, што гэтая прафесія сёння нікому не патрэбна і што географы не прыносяць ніякай карысці. Мне было прыемна пераконаваць іх у адваротным. У рэшце рэшт, яны са мной пагадзіліся, што геаграфія вельмі патрэбная навука. Спадзяюся, што ў будучым я змагу адкрыць шмат новага і невядомага дагэтуль у прыродзе Беларусі. Пасля заканчэння ўніверсітэта хачу працаваць толькі па спецыяльнасці, чым змагу прынесці карысць сваёй Радзіме.

Максім ВІЛЬТОЎСКІ
Фота аўтара

Сучасная геаграфічная адукацыя прадугледжвае навучанне географай геаінфармацыйным сістэмам. На геаграфічным факультэце БДУ студэнты ГІС-спецыялізацыі маюць справу з самымі прасунутымі тэхналогіямі.

ГІС-ТЭХНАЛОГІІ – прыярытэтнымы навуковы кірунак у БДУ

Асноўнай мэтай навучання з’яўляецца фарміраванне ведаў, уменняў і навыкаў па апрацоўцы прасторавых дадзеных на камп’ютары для атрымання тэматычнай карты. Цяпер навучанне ГІС-тэхналогіям выконваецца ў электронным адукацыйным асяроддзі, якое адкрывае доступ да вучэбных матэрыялаў праз Інтэрнэт у рамках сеткавай адукацыйнай платформы БДУ “e-University”. Выпускнікі геаграфічнага факультэта ГІС-спецыялізацыі з’яўляюцца конкурэнтаздольнымі спецыялістамі на рынку працы як у Беларусі, так і за яе межамі. Сучаснае развіццё такіх буйных рэспубліканскіх інфармацыйных сістэм, як зямельная інфармацыйная сістэма, кадастравая ацэнка нерухомасці, забяспечваецца пры непасрэдным удзеле географай ГІС-спецыялізацыі.

Тэхналогіі геаграфічных інфармацыйных сістэм забяспечваюць стварэнне сучасных лічбавых картаў пры вырашэнні задач рацыянальнага выкарыстання прыродных рэсурсаў. Лічбавыя карты з’яўляюцца высокатэхналагічным інтэлектуальным прадуктам і ўтрымліваюць дакладную інфармацыю пра прасторавыя аб’екты. Гэта інфармацыя аб’ядноўвае як каардынаты месцазнаходжання геааб’екта ў прасторы, так і яго дэталёвыя характарыстыкі. Для атрымання інфармацыі пра геааб’екты выкарыстоўваюцца мета-

ды і прыборы наземнага і дыстанцыйнага зандзіравання стану зямной паверхні. Цяпер асноўны паток інфармацыі паступае ў вылічальнае асяроддзе ў лічбавым выглядзе. Лічбавы паток дадзеных у сучасных апаратна-праграмных комплексах ГІС пасля апрацоўкі даецца ў картаграфічнай форме.

Матэрыялы паласы падрыхтавала Ганна ЛАГУН

ВІНШУЕМ!

Вехі гісторыі

Юбілейныя мерапрыемствы, прысвечаныя 75-годдзю з дня стварэння гістарычнага факультэта, прайшлі ў БДУ 23-26 верасня.

У першы дзень святкавання на пасяджэнні вучонага савета факультэта ўшаноўвалі ветэранаў і ўручалі ўзнагароды найлепшым супрацоўнікам, а ўвечар родны факультэт павіншавалі студэнты, якія падрыхтавалі з гэтай нагоды канцэрт. На наступны дзень, 24 верасня, на факультэце адкрылася выстава навуковых і навуковых выданняў.

Вядомыя навукоўцы з ВНУ нашай краіны, Нацыянальнай акадэміі навук Беларусі, а таксама госці з Расіі, Украіны, Літвы, Польшчы і Германіі сабраліся на гістарычным факультэце 25 верасня на міжнародную навукова-практычную канферэнцыю "Сучасныя тэндэнцыі развіцця гістарычнай навукі і адукацыі". Удзельнікі гэтага юбілейнага форуму абмеркавалі пытанні, датычныя развіцця метадалогіі і метадыкі гістарычных даследаванняў, крыніцазнаўства і гістарыяграфіі, гісторыі Беларусі і ўсеагульнай гісторыі.

У той жа дзень, 25 верасня, на ўрачыстым сходзе юбіляраў павіншавалі прадстаўнікі дзяржаўных і грамадскіх арганізацый нашай краіны, а таксама дэлегацыі з сямі еўрапейскіх дзяржаў. З прывітальнымі словамі ад кіраўніцтва ўніверсітэта выступіў прарэктар па вучэбнай рабоце БДУ Уладзімір Ключыня.

Завяршыліся святковыя мерапрыемствы 26 верасня. У актавай зале на сустрэчы з выпускнікамі і ветэранамі гістфака адбылася прэзентацыя фільма пра гістарычны факультэт і прэміера студэнцкага гімна.

ДАВЕДКА

Гістарычны факультэт БДУ з'яўляецца найстарэйшым і самым аўтарытэтным у нашай краіне па падрыхтоўцы кадраў гістарычнага профілю. Тут працуе высокакваліфікаваны прафесарска-выкладчыцкі склад: больш чым 20 прафесараў і больш за 60 дацэнтаў – вядучых спецыялістаў-гісторыкаў Беларусі.

Выпускнікі гістфака, а іх ужо налічваецца звыш 10 тыс., працуюць на пасадах ад настаўніка да кіраўнікоў міністэрстваў, архіваў,

музеяў, ведамстваў і турыстычных фірмаў – у самых розных сферах: адукацыйнай, банкаўскай, культуры, СМІ.

У 1940-1990 гг. факультэт узначалывалі Л. В. Шашкоў (1944–1947), Ф.М. Нячай (1947–1953), А.І. Сідарэнка (1953–1955), П.З. Савачкін (1955–1973), І.В. Царук (1973–1986), Э. М. Загарульскі (1986–1991).

За гэты перыяд сфарміраваліся аўтарытэтычныя навуковыя школы: па гісторыі рэлігіі (акадэмік М.М. Нікольскі, прафесар В.А. Фядосік), сярэднявечча (акадэмік У.М. Перцаў), германістыкі і гісторыі міжнародных адносін (прафесары Л.М. Шнеерсон і Р.М. Трухоў), з 1970-х гг. заявілі пра сябе даследчыкі па арабістыцы (прафесар У.С. Кошалеў), германскай гісторыі (прафесар П.А. Шупляк), гісторыі Расіі (прафесар І.В. Аржахоўскі) і іншыя.

На мяжы 1990-х гг. два аддзяленні гістфака – філасофіі і палітэканоміі – былі ператвораны ў самастойныя факультэты: філасофіі і сацыяльных навук, эканамічны.

Гістарычны факультэт, стварыўшы аддзяленне міжнародных адносін (цяпер факультэт міжнародных адносін), заклаў таксама асновы падрыхтоўкі беларускіх дыпламатаў.

За апошнія два дзесяцігоддзі факультэт хутка развіваўся.

Цяпер, акрамя "гісторыі", адкрытыя новыя спецыяльнасці: "архівазнаўства", "музеязнаўства" і "дакументазнаўства". У перспектыве арганізацыя павышэння кваліфікацыі і перападрыхтоўкі па ўсіх спецыяльнасцях факультэта.

На сёння дзейнічае 9 кафедраў, колькасць студэнтаў, магістрантаў і аспірантаў перавышае 2 тысячы чалавек.

Кірыл ШОПІК

ЮБІЛЕЙ

Нядаўна споўнілася 70 год Вячаславу Фамічу СТЭЛЬМАХУ.

Гэты чалавек стаў ля вытокаў беларускай радыёспекраскапіі, фізікі і хіміі малапамерных сістэм, запаліў на фізфаку фулерэнавую паходню і бліснуў дзіямантавай гранню.

17 верасня 1939 г. у вёсцы Дамінова, якая размешчалася ля мяжы ў Заходняй Беларусі, у сям'і Стэльмаху нарадзіўся першы сын. Яго маці было 22 гады, а яго 25-гадовы бацька ваяваў у гэты час з фашыстамі пад Варшавой у Войску Польскім. Ваіна, акупацыя, гора, лясы, холад – гэта было яго дзяцінствам.

У 1956 г. ён і яго малодшы брат Алік скончылі Дуброўскую сярэднюю школу і намерыліся вучыцца ў БДУ: адзін на фізіка, а другі на генетыка (зараз акадэмік НАН Украіны).

І вось з 1956 г. Вячаслаў Фаміч працуе ва ўніверсітэце. Фізічны факультэт стаў для яго жыццём і домам, а кафедра фізікі паўправаднікоў – яго сям'ёй, з якой ён перажывае і шчасце і цяжкасці, якой ён ахвяруе сваю энергію і час.

20 гадоў Вячаслаў Фаміч працаваў загадчыкам кафедры фізікі паўправаднікоў. За гэты час кафедрай выпушчана каля 700 спецыялістаў.

Усю сваю навуковую энергію Вячаслаў Фаміч аддае арганізацыі навуковай, выкладчыцкай і выхаваўчай працы на кафедры, факультэце, ва ўніверсітэце. З 1978 г. ён вучоны сакратар савета па абароне дысртацый пры БДУ. Акрамя таго Вячаслаў Фаміч і буйны навуковец. Пад яго кіраўніцтвам абаронена 25 ды-

сертацый кандыдатаў фізіка-матэматычных навук, надрукавана болей за 500 навуковых прац, уключаючы звыш 200 аўтарскіх пасведчанняў і патэнтаў на вынаходствы. Ён узнагароджаны 4 залатымі і 2 сярэбранымі медалямі ВДНГ СССР. Майстар-радыёканструктар і заслужаны вынаходнік СССР; выдатнік народнай адукацыі Беларусі.

Вячаслаў Фаміч поўны энергіі і мае вялікі досвед у самых розных галінах прыродазнаўчых навук. Шчыра зычым яму здароўя і плённай працы на карысць роднага ўніверсітэта.

Прафесар М.А. ПАКЛОНСКИ, дацэнт Н.М. ЛАПЧУК

З НАГОДЫ

УГОДКІ КНР

Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт і Рэспубліканскі інстытут кітаязнаўства імя Канфуцыя БДУ да 60-годдзя ўтварэння КНР, якое адзначаецца 1 кастрычніка, падрыхтавалі вялікую праграму.

На фатавыставе: рэктар БДУ С.У. Абламейка, пасол КНР Лу Гуйчэн і дырэктар РІК імя Канфуцыя В.І. Стражай

29 верасня ў зале пасяджэнняў Вучонага савета Белдзяржуніверсітэта адбылося ўрачыстае мерапрыемства з гэтай нагоды з удзелам прадстаўнікоў амбасады КНР у Беларусі і кіраўніцтва БДУ. У гэты ж дзень у актавай зале вучэбнага корпуса па вул. Кальварыйская, 9 у 17.00 прайшоў канцэрт, на якім выступілі студэнты БДУ, а таксама кітайскія студэнты, якія навучаюцца ў галоўнай ВНУ і ў іншых вышэйшых навучальных установах нашай краіны. А за гадзіну да канцэрту ў фае актавай залы можна было пазнаёміцца з кітайскай кухняй.

1 кастрычніка ў будынку рэктарата БДУ адкрылася вялікая фатавыстава, якая ўключала звыш 200 фотаматэрыялаў, якія адлюстроўваюць палітычнае і эканамічнае развіццё Кітайскай Народнай Рэспублікі. У цырымоніі адкрыцця прынялі ўдзел кіраўніцтва Белдзяржуніверсітэта і амбасады Кітая ў Беларусі. У гэты ж дзень у фундаментальнай бібліятэцы пачала экспанаваная выстава кніг пра Кітай.

Акрамя таго, да знамянальнай даты прымеркавана выданне адмысловага зборніка "Беларусь-Кітай" і спецвыпуску газеты "Універсітэт". Праведзены сходы на факультэтах БДУ: міжнародных адносін, журналістыкі, філалагічным і эканамічным, а таксама ў Студгарадку.

Максім ВІЛЬТОЎСКИ
Фота Генадзя КРАСКОЎСКАГА

ВЕСТКІ З ФАКУЛЬТЭТАЎ

Фройндшафт

Кабінет нямецкай філалогіі адкрыўся 1 кастрычніка на філалагічным факультэце (вул. К. Маркса, 31, ауд. 312). Гэтае мерапрыемства прайшло ў межах даўгачаснай акцыі "Тыдні Германіі-2009", якую праводзіць у верасні-лістападзе ў нашай краіне амбасад ФРГ у Мінску.

На адкрыцці кабінета нямецкай філалогіі выступілі Надзвычайны і Паўнамоцны Пасол Германіі ў Беларусі доктар Гебхардт Вайс, рэктар БДУ акадэмік НАН Беларусі Сяргей Абламейка, дэкан філфака прафесар іван Роўда і іншыя афіцыйныя асобы.

Новы кабінет абсталяваны мультымедычнай тэхнікай, падручнікамі, слоўнікамі, кнігамі і стане навучальна-метадычным цэнтрам па вывучэнні нямецкай мовы, пашырыўшы да 9 лік падобных структур на філфаку. Цяпер тут ужо дзейнічаюць: кабінеты беларускай, рускай, чэшскай і славацкай, украінскай, польскай, італьянскай, кітайскай філалогіі і цэнтр турэцкай культуры.

Дарэчы, дадзенае мерапрыемства не адзінае ў Белдзяржуніверсітэце, запланаванае ў рамках Тыдняў Германіі. 29 верасня на факультэце міжнародных адносін прайшоў Дзень Германіі ў БДУ, падчас якога былі прадстаўлены даклады, прэзентацыі матэрыялаў па найноўшай гісторыі гэтай краіны, фільмы.

Надзея МУРАЛЕВІЧ

АБ'ЯВЫ

БЕЛАРУСКІ ДЗЯРЖАЎНЫ УНІВЕРСІТЭТ

АБ'ЯЎЛЯЕ КОНКУРС на замяшчэнне пасада:

ЗАГАДЧЫКАЎ КАФЕДРАЎ: заалогіі, менеджменту, рускай мовы; **ПРАФЕСАРАЎ КАФЕДРАЎ:** сацыялогіі, экалагічнага і аграрнага права, беларускай літаратуры і культуры;

ДАЦЭНТАЎ КАФЕДРАЎ: геаграфічнай экалогіі, заалогіі, эканамічнай тэорыі, англійскай мовы гуманітарных спецыяльнасцяў, педагогікі і праблем развіцця адукацыі, грамадзянскага права, экалагічнага і аграрнага права, паліталогіі, раманскага мовазнаўства, гісторыі беларускай мовы;

СТАРШЫХ ВЫКЛАДЧЫКАЎ КАФЕДРАЎ: эканамічнай геаграфіі замежных краін, германскай моў, англійскай мовы гуманітарных спецыяльнасцяў, фізічнага выхавання і спорту, грамадзянскага і аграрнага права, грамадзянскага працэсу і працоўнага права, фінансаванага права і прававага рэгулявання гаспадарчай дзейнасці, крымінальнага працэсу і пракурорскага нагляду, крыміналістыкі, раманскага мовазнаўства, прыкладной лінгвістыкі, англійскага мовазнаўства;

ВЫКЛАДЧЫКАЎ КАФЕДРАЎ: англійскай мовы гуманітарных спецыяльнасцяў, мытнай справы, фізічнага выхавання і спорту, крымінальнага права, паліталогіі, раманскага мовазнаўства, замежнай літаратуры;

АСІСТЭНТАЎ КАФЕДРАЎ: фізікі, фізічнай геаграфіі мацерыкоў і акіянаў і метадыкі выкладання геаграфіі, батанікі, радыёфізікі.

Тэрмін конкурсу – адзін месяц з дня апублікавання аб'явы.

Адрас: 220030, г. Мінск, вул. Бабруйская, 5а, упраўленне кадраў, тэл. 209-54-36.

НАЦЫЯНАЛЬНЫ НАВУКОВА-ВУЧЭБНЫ ЦЭНТР ФІЗІКІ ЧАСЦІЦ І ВЫСОКІХ ЭНЕРГІЙ БДУ (ІЦ ФЧВЭ БДУ)

АБ'ЯЎЛЯЕ КОНКУРС на замяшчэнне пасада:

– **НАВУКОВАГА СУПРАЦОЎНІКА** ў лабараторыю фізікі часціц;

– **ЗАГАДЧЫКА** лабараторыі фізікі часціц;

– **МАЛОДШАГА НАВУКОВАГА СУПРАЦОЎНІКА** ў лабараторыю электронных метадаў і сродкаў эксперыменту;

– **МАЛОДШАГА НАВУКОВАГА СУПРАЦОЎНІКА** ў лабараторыю фізікі перспектывных матэрыялаў.

Тэрмін конкурсу – адзін месяц з дня апублікавання аб'явы.

Адрас: 220040, г. Мінск, вул. М. Багдановіча, 153, каб. 206.

Тэл. 292-60-34, А.П. Несцяровіч

БДУ ў СМІ БЕЛАРУСІ

Каментарый рэктара БДУ да ўказа прэзідэнта аб фінансаванні будаўніцтва студэнцкай вёскі ў Мінску – "Народная газета" (17.09).

Сустрэча рэктара БДУ Сяргея Абламейкі з маладымі вучонымі Белдзяржуніверсітэта – БелТА (23.09); sb.by / "Советская Белоруссия" (24.09); "Настаўніцкая газета" (29.09).

Рэпетыцыйнае тэсціраванне ў БДУ – БелаПАН (28.09); БелТА (28.09); naviny.by (28.09); open.by, np.by (29.09).

Уручэнне дыплама "Ганаровы прафесар БДУ" акадэміку РАН Вячаславу Сцёпіну – Минск-новости (23.09); БелаПАН (28.09).

75-годдзе гістарычнага факультэта БДУ – Минск-новости (21.09); БелТА (22.09); "Советская Белоруссия" (23.09); "Вечерний Минск" (23.09); "Минский курьер" (24.09).

Міжнародны фестываль студэнцкіх тэатраў БДУ "Тэатральны куфар-2009" – БелТА (18.09; 28.09); naviny.by (21.09; 28.09); open.by (23.09); "Чырвоная змена"/"Звязда" (25.09); БелаПАН (28.09; 29.09); tut.by (29.09).

Пра ліцэістаў БДУ – бронзавых прызёраў XXII Міжнароднага турніру юных фізікаў – "Советская Белоруссия" (18.09).

Мерапрыемствы фундаментальнай бібліятэкі БДУ да Дня бібліятэк – "Настаўніцкая газета" (17.09).

Размеркаванне месцаў у інтэрнатах БДУ – БелаПАН, naviny.by, newsdate.by (11.09); open.by (15.09).

Пра гэтыя і іншыя падзеі паведамлялася таксама на беларускіх тэле- і радыёканалах.

Паводле інфармацыі прэс-службы БДУ

ТрыАдзіная!

**Студэнтка II курса
юрыдычнага факультэта БДУ
Марыя ЕСЬМАН
стала ўладальніцай трох тытулаў
на міжнародным
конкурсе прыгажосці
"Міс Інтэркантыненталь – 2009".
Яе абралі: "Першай віцэ-міс
Інтэркантыненталь",
"Міс Інтэркантыненталь Еўропа"
і "Міс Кангеніяльнасць".
Беларускай удзельніцы ўручаны
таксама адмысловы прыз,
падрыхтаваны тэлеканалам АНТ,
– калье, упрыгожанае ізумрудамі,
якія выгадалі навукоўцы
Нацыянальнай акадэміі
навук Беларусі.
Сёлета ў конкурсе прымала ўдзел
рэкордная колькасць краін – 56.
У фінал вышлі дзяўчаты з Беларусі,
Польшчы, Пуэрта-Рыка,
Кюрасао і Венесуэлы,
прадстаўніца якой –
Анелі Кінтэра (прафесійная
тэлеведучая і фотамадэль) –
і стала пераможніцай.**

ДАВЕДКА

Конкурс "Міс Інтэркантыненталь", упершыню праведзены ў 1971 г., уваходзіць у пяцёрку самых прэстыжных міжнародных спаборніцтваў прыгажосці. У Беларусі ён быў праведзены ўпершыню. Грандыёзнае шоу ўбачылі тэлегледачы Еўропы, Азіі, Афрыкі і Амерыкі.

Пераходная ўзнагарода – карона з плаціны з 720 дыямантамі коштам у 360 тыс. долараў ЗША лічыцца самой дарогай сярод падобных ўзнагарод.

Першая віцэ-міс Марыя Есьман (справа) і пераможцай конкурсу Анелі Кінтэра

21 верасня – афіцыйны пачатак працы сайта Студэнцкага гарадка www.studgorodok.bsu.by, з інфармацыяй пра ўсе інтэрнаты, структуру Студгарадка, яго гісторыю, культурныя і спартыўныя мерапрыемствы для нашых студэнтаў. Таксама на сайце можна знайсці нарматыўныя дакументы, тэлефоны і электронныя адрасы супрацоўнікаў і іншыя звесткі, якія датычацца дзейнасці ўстановы. У рубрыцы "Галерэя" прадстаўлены самыя цікавыя фотаздымкі студэнцкага жыцця, а ў раздзеле "Зносіны" – форум і on-line канферэнцыі. Дарэчы, 21 верасня прайшла першая on-line канферэнцыя з намеснікам прарэктара па вучэбна-выхаваўчай рабоце і сацыяльных пытаннях – дырэктарам Студэнцкага гарадка БДУ Міхаілам Чараленніковым.

23 верасня ў канферэнц-зале інт. № 2 адбыліся метадычныя заняткі для педагогічных работнікаў інтэрнатаў, падрыхтаваныя Псіхалагічнай службай БДУ і Цэнтрам педагогічных тэхналогій Студгарадка на тэму: "Педагогічная прастора ў выхаваўчым працэсе Студэнцкага гарадка БДУ".

З 16 па 23 верасня ва ўсіх інтэрнатах прайшлі святочныя мерапрыемствы, прысвечаныя 35-годдзю Студгарадка. Студэнты яшчэ раз узгадалі гісторыю і сучаснасць установы, а таксама пазнаёмілі першакурснікаў з захапляльным культурным і спартыўным жыццём.

Пачаткам працы "Спартыўна-турысцкага клуба" ў гэтым навучальным годзе стала правядзенне турысцкага паходу (25-26 верасня) па тэжніцы пешаходнага турызму маршрутам Мінск – Вязынка – Мінск, у якім бралі ўдзел студэнты і супрацоўнікі Студгарадка.

1 кастрычніка студэнты з Кітая святкавалі 60-годдзе КНР. З гэтай нагоды ў інтэрнатах, дзе пражываюць замежныя студэнты, прайшлі ўрачыстыя мерапрыемствы. Беларусы не толькі маглі пазнаёміцца з кітайскімі народнымі традыцыямі, а нават пакаштаваць фірмовыя стравы, прыгатаваныя кітайскімі сябрамі.

**Паводле інфармацыі
Студгарадка БДУ**

Міс Мінск – 2009

Лейла ІСМАІЛАВА:

“Мая намінацыя!”

Любы конкурс прыгажосці, як адно з самых відоміхных мерапрыемстваў, яшчэ доўга пасля займае розумы і сэрцы гледачоў. Сапраўднае шоу грацыі і вытанчанасці адбылося напярэдадні Дня горада, 10 верасня, у спартыўна-культурным комплексе "Мінск-Арэна".

"Міс прэса" – на свой праект "Маральнае інтымнае жыццё" атрымала блашлавенне царквы. Задумка яго складаецца ў тлумачэнні падлеткам таго, што інтымнае жыццё не павінна прыводзіць да абортаў і небяспечных хвароб. Маладую журналістку можна ўбачыць у рэкламе на тэлебачанні, з дыктафонам у руках, на занятках танцамі. Увесь мінулы год яна вяла рубрыку "Афіша" ў ранішнім эфіры АНТ. Лейла падзялілася сваімі думкамі і ўражаннямі пра свята прыгажосці.

– Спачатку – віншаванні з годным выступам! Як ты дадумалася ўдзельніцай у конкурсе "Міс Мінск-2009"?

– Так атрымалася, што ў адзін дзень мяне сталі ўгадваць і мама, і сястра. А потым і ў рэдакцыі, дзе я працую, таксама прапанавалі паўдзельнічаць. Калі б гэта быў проста конкурс прыгажосці, я б адмовілася. Мне не трэба даказваць, што я самая прыгожая: усё адно ні лепшай, ні горшай я не стану... Іншая справа – магчымасць рэалізацыі свайго сацыяльнага праекта! Мне абяцалі аказаць падтрымку нават нягледзячы на тое, што не мне дасталася карона пераможніцы. Я гэтаму вельмі рада. Цяпер думаю над тым, якія сілы прыцягнуць і як лепш выкарыстаць гэты шанец.

– Удзел у конкурсе прыгажосці абавязвае дзяўчыну да выражэння ўласнай крэатыўнасці і патрабуе кемлівасці. Гэтаму навучыць нельга, скажы, які конкурс здаўся табе найболей складаным?

– Думаю, усе канкурсанткі са мной пагодзяцца: самым складаным быў выхад у купальніках. Нам, 20-гадовым дзяўчынам, трэба было сінхронна танчыць. Вялікая неспадзеўка чакала позна ўвечары перад конкурсам, калі мы ўпершыню ўбачылі нашу сцэну. Яна апынулася нашата меншай, чым планавалася, з'явіліся прыступкі... Толькі ўявіце, грае музыка, тысячы людзей, камеры навокал, а я не магу адарваць нагу ад падлогі. Такого нават у кашмарным сне не ўбачыш!

– Што для цябе стала нечаканасцю?

– Усё было нечаканым, таму што перад такой вялікай аўдыторыяй мне яшчэ не даводзілася выступаць. Трэба было рабіць тое ж, што і на рэпетыцыях, але гэта было неверагодна страшна. Прызнацца шчыра, я вельмі хацела стаць "Міс прэса". Як ні круці, але гэта мая намінацыя!

– Які жыццёвы досвед ты атрымала ад удзелу ў праекце?

– Зараз мяне сябры жартам завуць дыпламаванай прыгажуняй. Канкурсантка на-

самрэч вучылі быць дзяўчатамі. І, мне здаецца, гэта будзе карысна не толькі ўдзельніцам конкурсаў прыгажосці, але і кожнай жанчыне. Іван Айплату – гэта зорка. Ён, заўсёды цікавы, харызматычны, даў майстар-клас па стылі, распавёў, як трэба насіць вопратку. На адным з выхадаў мы паказвалі вопратку з яго апошняй калекцыі "Бокс".

– Ты, як прадстаўніца адной з самых публічных прафесій, стала яшчэ больш вядомай. Ці пазнаюць на вуліцах?

– Гэты конкурс кардынальна змяніў маё жыццё. Ужо некалькі разоў я хадзіла на кастынгі ад Нацыянальнай школы прыгажосці, атрымала новую працу. Часам заўважаю, што мяне разглядаюць у грамадскім транспарце, але ў адкрытую ніхто не падыходзіць. Вядома, зараз я стала проста-такі зоркай у дзіцячым садку маёй 4-гадовай пляменніцы, у краме каля майго дома. Нядрэнна для пачатку!

– Як ты сама ставішся да прыгажосці? Калі жанчына пачынае лічыцца прыгожай?

– Прыгожая жанчына здольная знайсці свой стыль, паднесці сябе і сваю унікальнасць. Дарэчы, прыгажосць – пропуск у свет вялікіх магчымасцяў, але ў той жа час і сур'ёзнае выпрабаванне. У нямногіх прыгожых жанчын атрымлівалася быць шчаслівымі...

Калі б нейкім чынам гэту гутарку пачула ўсім вядомая Сафі Лэрэн, яна б, напэўна, дадала: "Разумных жанчын мужчыны адзначаюць, прыгожых – вачыма "выхопліваюць з натоўпу" і толькі абаяльных... не збываюць".

Вера ГРАМЧАКОВА